

הלכות אישות פרק ז

פרק ז: פרטי תנאים

ביאורי תנאים שונים

א.

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי על מנת שירצה אבי",

רצה האב - מקודשת,

לא רצה או ששתק, או שמת קודם שישמע הדבר - אינה מקודשת.

"על מנת שלא ימחה אבי",

שמע ומיחה - אינה מקודשת,

לא מיחה, או שמת - הרי זו מקודשת.

מת הבן, ואחר כך שמע האב - מלמדין את האב שיאמר "איני רוצה", כדי

שלא יהיו שם קידושין, ולא תיפול לפני יבם:

ב.

רכוש שיש לי

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי בזה על מנת שיש לי מאתים זוז",

או "בית כור עפר",

אם יש שם עדים שיש לו - הרי זו מקודשת,

ואם אין לו - הרי זו מקודשת מספק, שמא יש לו והוא אומר אין לי כדי לקלקלה:

ג.

"הרי את מקודשת לי בזה על מנת שיש לי מאתים זוז, או בית כור עפר, במקום פלוני",

אם יש לו באותו מקום - מקודשת, ואם אין לו באותו מקום שאמר - הרי זו מקודשת מספק, שמא יש לו שם, והוא מתכוון לקלקלה:

ד.

"הרי את מקודשת לי בזה על מנת שאראך מאתים זוז", או "בית כור עפר" - הרי זו מקודשת ויראנה.

הראה הזוים ביד אחרים, או שהראה בית כור עפר בשדה אחרים - אינה מקודשת, עד שיראנה משלו.

לקח המעות במלוה או בשותפות, או ששכר השדה או לקחה באריסות, והראה - אינה מקודשת, עד שיראנה משלו. שמשמע "שאראך" - שאראך שעמי לעצמי דבר זה שאמרתי לך:

ה.

היה לו בית כור עפר, והיו בו נקעים עמוקים עשרה טפחים, או סלעים גבוהים עשרה טפחים,

אם היו הנקעים מלאים מים - הרי הן כסלעים, ואין נמדדין עמו, מפני שאין ראויין לזריעה,

ואם אינן מלאים מים - נמדדין עמו, מפני שהן ראויין לזריעה:

1.

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי בזה על מנת שאין עליך נדרים",
ונמצא עליה אחד משלשה נדרים אלו, שלא תאכל בשר, או שלא
תשתה יין, או שלא תתקשט במיני צבעונין - אינה מקודשת.
ואם נמצא עליה נדר חוץ מאלו, אף על פי שהוא אומר, "מקפיד אני
אפילו על זה" - הרי זו מקודשת.
ואם אמר לה, "על מנת שאין עליך כל נדר" - אפילו נמצאת שנדרה שלא
תאכל חרובין, אינה מקודשת:

מומי האשה

2.

"הרי את מקודשת לי בזה על מנת שאין בך מומין", ונמצא בה אחד מן
המומין הפוסלין בנשים - אינה מקודשת.
נמצא בה מום אחר חוץ מאותן המומין, אף על פי שאמר, "מקפיד אני
אפילו על זה" - הרי זו מקודשת:

3.

ומה הן המומין הפוסלין בנשים? כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלין
בנשים, ובהלכות ביאת מקדש יתבארו כל מומי הכהנים.
ויתר עליהן בנשים: ריח הרע, וזיעה, וריח הפה, וקול עבה, ודדין גסין
מחברותיה טפח, וטפח בין דד לדד, ונשיכת כלב ונעשה המקום צלקת,
ושומה שעל הפדחת, אפילו היתה קטנה ביותר, ואפילו קרובה משער

ראשה, ואף על פי שאין בה שיער, וזו היא השומה שיתירה באשה על הכהנים:

ז.

אבל אם היתה שומה שיש בה שיער בשאר הפנים, או שומה גדולה כאיסר אף על פי שאין בה שיער - הרי זו מום בין בכהנים בין בנשים:

ח.

המקדש אשה סתם, ונמצא בה אחד מן המומין הפוסלין בנשים, או נמצא עליה אחד משלשה נדרים - הרי זו מקודשת מספק.

הותר הנדר ונרפא המום

קידשה על מנת שאין עליה נדרים, והיו עליה נדרים, והלכה אצל חכם והתיר לה - הרי זו מקודשת.

ט.

קידשה על מנת שאין בה מומין, והיו בה מומין, והלכה אצל רופא וריפא אותה, - אינה מקודשת.

נדרים ומומין באיש

אבל אם התנה האיש שאין עליו נדרים, ושואין בו מומין, והיו עליו נדרים, והיו בו מומין, והלך אצל חכם והתירו, אצל רופא וריפאו - הרי זו מקודשת, שאין לאיש גנאי במומין שכבר נרפאו, ואין האשה מקפדת על זאת:

לזמן אחר

י.

על מנת שאתן עד ל' יום

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי בזה על מנת שאתן ליך מאתים זוז מכאן ועד שלשים יום",

אם נתן לה בתוך שלשים יום - מקודשת,

ואם עברו השלשים יום ולא נתן - אינה מקודשת:

בזוזים אלו לאחר ל' יום

י.

"הרי את מקודשת לי בזוזים אלו לאחר שלשים יום",

אף על פי שנתאכלו המעות בתוך שלשים יום - הרי זו מקודשת לאחר השלשים.

ואם חזר בו בתוך השלשים, או חזרה היא - אינה מקודשת:

יא.

בא שני וקידשה בתוך השלשים יום - הרי זו מקודשת לשני לעולם, לפי שבשעה שקידשה השני לא היתה מקודשת, ותפסו בה קידושי שני ונעשת אשת איש. ולאחר השלשים יום כשיבואו קידושי ראשון - ימצאו אותה אשת איש, ונמצא הראשון כמי שקידש אשת איש, שאין קידושין תופסין בה:

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שלשים יום בדינך זה", ובא אחר וקידשה בתוך השלשים - הרי זו מקודשת מספק לשניהם. לפיכך שניהם נותנין גט, בין בתוך השלשים יום בין לאחר השלשים יום:

"הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר שלשים יום",
ובא אחר ואמר לה, "הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר עשרים יום",
ובא אחר ואמר לה, "הרי את מקודשת לי מעכשיו לאחר עשרה ימים", -
אפילו הן מאה על הסדר הזה - קידושי כולן תופסין בה, וצריכה גט מכל
אחד ואחד, מפני שהיא מקודשת לכולן בספק:

חוץ מפלוני

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי חוץ מפלוני", כלומר שלא תיאסר
עליו, אלא תהיה אשת איש על כל העולם ולפלוני כפנויה - הרי זו ספק
מקודשת.

אבל אם אמר לה, "הרי את מקודשת לי על מנת שתהיי מותרת לפלוני"
- הרי זו מקודשת, ותהיה אסורה על אותו פלוני כשאר העם, מפני
שהתנה בדבר שאי אפשר לקיימו:

י.ד.

המועיל

הנותן שתי פרוטות לאשה, ואמר לה, "הרי את מקודשת לי היום באחת, ובאחת לאחר שאגרשיך" - הרי זו מקודשת, וכשיגרש אותה תהיה מקודשת, עד שיגרש אותה פעם שניה מן קידושי פרוטה שניה:

שאינו ועיל

י.ד.

אבל האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי בזה" "לאחר שאתגייר", "לאחר שתתגיירי", "לאחר שאשתחרר", "לאחר שתשתחררי", "לאחר שימות בעליך", "לאחר שתמות אחותך" - אינה מקודשת, מפני שאינו יכול עתה לקדשה:

טו.

האומר ליבמה, "הרי את מקודשת לי בזה לאחר שיחלוץ לך יבמיך" - הרי זו מקודשת מספק, הואיל ואילו קידשה עתה היו קידושין תופסין בה מספק:

טז.

האומר לחבירו, "אם ילדה אשתך נקבה - הרי היא מקודשת לי בזה" - לא אמר כלום.

ואם היתה אשת חבירו מעוברת והוכר העובר - הרי זו מקודשת. וייראה לי שצריך לחזור ולקדש אותה מאביה אחר שתילד, כדי שיכנוס אותה בקידושין שאין בהן דופי:

יז.

בנתן חלק מסכום הקידושין

האומר לאשה, "הרי את מקודשת לי במאה דינר", ונתן לה אפילו דינר אחד - הרי זו מקודשת משלקחה הדינר, והוא ישלים לה את השאר, שזה כמי שאמר לה הרי את מקודשת לי בדינר זה על מנת שאשלים ליך מאה דינר, שהיא מקודשת מעכשיו:

יז.

במה דברים אמורים? בשאמר לה "במאה דינר" סתם.
אבל אם פירש ואמר לה, "הרי את מקודשת לי במאה דינר אלו", והתחיל למנות לתוך ידה - אינה מקודשת עד שישלים, ואפילו בדינר האחרון שניהם יכולין לחזור זה בזה.
וכן, אם נמצא מנה חסר דינר, או נמצא מהן דינר נחושת - אינה מקודשת.

נמצא בהם דינר רע,

אם יכולה להוציאו על ידי הדחק - יחליפנו,

ואם לאו - אינה מקודשת:

סכום מסוים בכסף קידושין

יח.

בגדים שהם שווים

אמר לה, "הרי את מקודשת לי בבגדים אלו שהן שוין חמישים דינר", והיו של משי וכיוצא בהן שהאשה מתאוה להן,

אם היו שוים חמישים - הרי זו מקודשת משעת לקיחה, ואינן צריכין שומה בשוק ואחר כך תהיה מקודשת כדי שתסמוך דעתה, אלא הואיל והן שוים כשאמר לה - הרי זו מקודשת משעה ראשונה. ואם אינן שוין - אינה מקודשת:

יט.

מחלוקת בכמה תתקדש

איש ואשה שהיו עוסקין בדברי אירוסין, הוא אומר, "במאה דינר אקדש אותך", והיא אומרת, "איני מתקדשת לך אלא במאתים", והלך זה לביתו וזה לביתו, ואחר כך תבעו זה את זה וקידשו סתם, אם האיש תבע את האשה - ייעשו דברי האשה, ואם האשה תבעה את האיש - ייעשו דברי האיש:

שינויים

שליח ששינה

כ.

העושה שליח לקדש לו אשה, והלך השליח וקידשה על תנאי - אינה מקודשת. וכן, אם אמר לו לקדשה על תנאי, והלך וקידשה סתם, או על תנאי אחר, או ששינה את התנאי - אינה מקודשת:

אמר לו, "קדשה לי במקום פלוני", הלך וקידשה במקום אחר - אינה מקודשת.

"קדשה לי, והרי היא במקום פלוני", והלך וקידשה במקום אחר - הרי זו מקודשת, מפני שמראה מקום הוא לו.

וכן היא שאמרה לשלוחה, "קבל לי קידושי במקום פלוני", וקיבלם לה במקום אחר - אינה מקודשת.

"הרי הבעל במקום פלוני", וקיבל לה במקום אחר - הרי זו מקודשת, מפני שמראה מקום היא לו:

חזרה תוך כדי דיבור

המקדש את האשה, וחזר בו מיד הוא או היא, אף על פי שחזרו בתוך כדי דיבור - אין חזרתם כלום, והרי היא מקודשת.

ביטול תנאי

המקדש על תנאי, וחזר אחר כמה ימים וביטל התנאי, אף על פי שביטלו בינו לבינה שלא בפני עדים - בטל התנאי, והרי היא מקודשת סתם. וכן אם היה התנאי מן האשה, וביטלה אותו אחר כן בינו לבינה - בטל התנאי.

לפיכך המקדש על תנאי, וכנס סתם, או בעל סתם - הרי זו צריכה גט אף על פי שלא נתקיים התנאי, שמא ביטל התנאי כשבעל או כשכנס:

וכן, המקדש בפחות מפרוטה, או במלוה, וחזר ובעל סתם בפני עדים -
צריכה גט, שעל בעילה זו סמך, לא על אותן הקידושין הפסולין.
חזקה היא שאין אדם מישראל הכשרים עושה בעילתו בעילת זנות, והרי
בידו עתה לעשותה בעילת מצוה: